

Kainuun maakuntaohjelman 2014-2017 toimeenpanosuunnitelma

"Taantumien kamppailun TOPSU 2015-2016"

Esitys 17.9.2014

Sisällysluettelo

sivunro

1	JOHDANTO	1
2	MAAKUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT JA STRATEGISET VALINNAT 2014–2017	1
	2.1 TIIVISTELMÄ KAINUU-OHJELMASTA JA OHJELMAN TOIMEENPANOPERIAATTEET	1
	2.2 MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2014–2017	3
	KAINUU-OHJELMAN MÄÄRÄLLISET TAVOITTEET	4
3	MAAKUNTAOHJELMAN TOIMEENPANO 2015–2016	5
	TL 1: ELINVOIMAINEN JA UUDISTUVA ELINKEINOELÄMÄ	5
	TL 1.1 Uudet ja uusiutuvat työpaikat sekä yritykset	5
	TL 1.2 Osaaminen ja käytännönläheinen innovaatiotoiminta	6
	TL 1.3 Osaavan työvoiman saatavuus	6
	TL 1.4 Maaseudun elinkeinojen kehittäminen	7
	TL 1.5 Kansainvälinen yhteistyö (EAY- ja raja-alueohjelmat)	7
	Kärkialojen kehittämissuunnitelmat	7
	TL 2: SAAVUTETTAVA, TOIMIVIEN PALVELUJEN JA HYVÄN YMPÄRISTÖN SEKÄ YHTEISTYÖN KAINUU	8
	TL 2.1 SAAVUTETTAVUUS	8
	TL 2.2 ELINVOIMAA TUKEVA, KESTÄVÄ ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENNE	9
	TL 2.3 YHTEISTYÖ JA UUDISTUMISKYKY	9
	TL 3: HYVINVOIVA KAINUU	10
	TL 3.1 TYÖLLISYYS JA TOIMEENTULO	10
	TL 3.2 TERVEYDEN JA TOIMINTAKYVYN YLLÄPITO	11
	TL 3.3 OSALLISUUDEN JA YHTEISÖLLISYYDEN KEHITTÄMINEN	11
	TL 4: KAINUU-KUVA	11
4	LAAJA-ALAISESTI TOTEUTETTAVAT TOIMENPITEET	12
5	RAHOITUSSUUNNITELMA JA -TAULUKOT	13
6	VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	14
	LIITE 2: ENSISIJAISET RAHOITUSMUODOT JA VASTUUTAHOJAT TOIMINTALINJOITTAIN	0
	LIITE 3: KAINUUN ÄLYKKÄÄN ERIKOISTUMISEN VALINNAT	0
	VUOSILLE 2014–2017	0
	LIITE 4: KAINUUN RAHOITUKSESTA	1

1 Johdanto

Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014 määrittelee maakuntaohjelmalle ja sen toimeenpanolle vahvan aseman (33–34 §):

Maakunnan liiton johdolla valmistellaan kahden vuoden välein maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma maakunnan yhteistyöryhmän hyväksyttäväksi. Suunnitelmaa voidaan tarvittaessa tarkistaa vuosittain.

Suunnitelma sisältää keskeisiä maakuntaohjelmaa toteuttavia hanke- ja toimenpide-esityksiä sekä kuvaukset niitä koskevista yhteistyösopimuksista, kannanoton rakennerahasto-ohjelman valtakunnallisiin teemoihin kuuluvista hankehauista ja -suunnitelmista ja alueen osallistumisesta niihin sekä painopisteet, joihin kansallista ja Euroopan unionin rahoitusta kohdennetaan. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan maakuntien yhteistoiminta-alueiden ja muut maakuntien yhteiset toimenpiteet ja keskushallinnolle tehtävät aloitteet.

Toimeenpanosuunnitelma valmistellaan yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muiden valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman toteuttamiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Kainuun toimeenpanosuunnitelman (TOPSU) on laadittu 16.6.2014 maakuntavaltuuston hyväksymän *Kainuu-ohjelman / Kainuun maakuntaohjelma 2014–2017* tavoitteiden ja painopisteiden perusteella kohdentamaan ja priorisoimaan lähimmän kahden vuoden käytännön toteutuksen keinot. TOPSU:ssa sovitaan samalla yhteen ELY:n, AVI:n, Kainuun liiton ja kuntien keskeiset toimenpiteet Kainuun kehittämiseksi.

Mukana TOPSU:n valmistelussa ovat olleet Kainuun ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Kainuun liitto. Kainuun liitto kiersi myös Kainuun kunnat keväällä 2014, jolloin saatiin esityksiä kuntien strategisista linjauksista ja lisäksi pyydettiin laajasti hanke-ehdotuksia Kainuu-ohjelman toimeenpanoon kesän 2014 aikana. TOPSU:n valmistelun yhteydessä on päivitetty myös Kainuun edunajamishankkeista koostuvaa ”**Kainuun hankeluettelo 2014–2015**”, joka tähtää valtion talousarvion valmisteluun ja seuraavaan hallitusohjelmaan. Hankeluettelo hyväksytään Kainuun maakuntahallituksessa.

TOPSU:lla ohjataan ennen kaikkea hanketoimintaa siten, että maakuntaohjelman strategiset linjaukset ja painopisteet tulevat huomioiduksi, eri rahoittajatahojen rahoituskriteerit täytetään ja Kainuun ”taantuma kammitetaan” – etupainotteisesti ja mahdollisimman konkreettisilla sekä yritystoiminnan kehittämistä priorisoivilla **toimenpiteillä**, joita ovat

1. **aluekehittämis- ja yrityshankkeet**
2. **edellytyksiä luovat yhteistyö-, kaavoitus- ja infrastruktuurihankkeet**
3. **edunajamistoimenpiteet.**

On huomattava, että TOPSU tarkistetaan vuoden kuluessa ja välttämättä kaikki TOPSU:n kehittämislinjaukset tai kärkitoimenpiteet eivät etene toteutukseen – ja toisaalta toteutukseen voidaan ottaa myös sellaisia toimenpiteitä, joita TOPSU:ssa ei ole mainittu.

Tämän toimeenpanosuunnitelman valmistelussa huomio on kiinnittynyt lähinnä alkavan rakennerahasto-ohjelmakauden hankkeistukseen. Maaseutu- ja kalatalousrahastojen sekä eri raja-alue sekä Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien käynnistyminen tapahtuu vuosien 2015 ja 2016 aikana ja tulee seuravassa TOPSU-päivityksessä tarkentumaan. Kaiken kaikkiaan alueelle suoraan suunnattujen kehittämisresurssien vähetessä kaikkien toimijoiden tulee tavoitella entistä voimakkaammin erilaisia kilpailtuja rahoituslähteitä hankkeiden toteuttamiseksi (esimerkiksi laajasti myös valtakunnallista ESR- ja TEKES-rahoitusta; ks. kuva luvussa 5).

2 Maakunnan kehitysnäkymät ja strategiset valinnat 2014–2017

2.1 Tiivistelmä Kainuu-ohjelmasta ja ohjelman toimeenpanoperiaatteet

Kainuu-ohjelma koostuu pitkän tähtäyksen strategisesta maakuntasuunnitelmasta 2035 ja maakuntaohjelmasta 2014–2017. Suunnitelmaosiolla suunnataan ja ohjelmaosiolla ohjataan kehittämistoimia, joiden keskeiset työkalut ovat maakuntakaava ja maakuntaohjelma sekä sen toteuttamissuunnitelma sekä yhteisesti sovittu edunvalvonta. Laajalla maakuntaohjelmalla on alueellisessa kehittämistyössä erityisen vahva asema, joka tulee Aluekehityslaista (§ 32–34). Maakuntakaava ohjaa ja osoittaa maakunnan ke-

hittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) kohdentaa varojen käyttöä hanketasolla yhdessä päätettyihin kehittämiskohteisiin lyhyellä aikajänteellä, käytännössä se uudistetaan vuosittain.

Kainuun alueellisessa profiilissa korostuvat vahvuuksina luonto, tila ja erilaiset fyysiset resurssit sekä infrastruktuuri, jotka luovat erinomaiset puitteet aluelähtöiselle ja omaehtoiselle kehittämiselle – erityisesti biotaloudelle. Maakuntaohjelmassa tunnistetut keskeiset haasteet ja kehittämistarpeet liittyvät väestön vähenemiseen muuttoliikkeen kautta, osaavan työvoiman saatavuuteen ja työvoiman kysynnän sekä tarjonnan kohtaantoon, saavutettavuuteen ja kainuulaisten hyvinvointiin sekä Kainuu-kuvaan.

Hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu (visio) vaatii muuttoliikkeen tasapainottamista, hyvinvoinnin parantamista, osaamispuhjan (osaavan työvoiman saatavuus) ja yrittäjyyden sekä työpaikkojen intensiivistä kehittämistä (älykäs erikoistuminen) ja alueen saavutettavuuden ja elinvoimaa tukevan aluerakenteen kehittämistä – ja kaiken kehittämisen kautta ja rinnalla Kainuu-kuvan vahvistamista, jotta ikääntyvä väestö voidaan hoitaa ja resurssien hyödyntämisessä sekä alueen elinvoiman ja kilpailukyvyyn vahvistamisessa onnistutaan. Skenaariotarkastelussa on tultu siihen tulokseen, että *Ai, mikä Kainuu – nykymeron jatke* -skenaario ei voi eikä saa jatkoa!

Kehittämistarpeiden pohjalta on luotu pitkän aikavälin alueelliset tavoitteet. Visiona on **hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu**. Strategiset tavoitteet rakentuvat loogisesti siten, että **1) elinvoimaa lisäävällä ja uudistavalla elinvoima- ja työllisyyspolitiikalla; ja 2) toimivalla aluerakenteella ja luontevalla yhteistyöllä sekä toimivilla palveluilla** lisätään **3) kainuulaisten hyvinvointia**. Ja kaikki tämä heijastuu **positiiviseksi kuvaksi** luovuuden, rohkeuden, myönteisyyden ja yrittäjyyden maakunnasta, jonka väkiluku lähtee jälleen kasvuun.

Strategiset valinnat, painopisteet, ohjaavat strategisten toimenpiteiden priorisointia siten, että toimenpiteet painottuvat Kainuun ja eri kuntien erityispiirteiden, tarpeiden ja kehittymisedellytysten mukaan. Strategiaa toimeenpantaessa otetaan huomioon seuraavat näkökulmat, jotka käyvät läpi koko Kainuun kehittämisen: **osaaminen, kestävä kehitys, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, kansainvälisyys, kulttuuri ja kainutlaatuisuus sekä digitaalisuus**. Myös **maaseutu ja kolmas sektori** ovat teemoja, jotka on otettu huomioon eri painopisteillä, erityisesti yhdenvertaisuutta tarkasteltaessa.

1. painopisteenä (TL 1): Elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä, jota tukevat seuraavat osatavoitteet:

1. Uudet ja uusiutuvat työpaikat sekä yritykset
2. Osaaminen ja käytännönläheinen innovaatiotoiminta
3. Osaavan työvoiman saatavuus
4. Maaseudun elinkeinojen kehittäminen
5. Kansainvälinen yhteistyö (EAY ja raja-alueohjelmat)

Painopisteellä on tavoitteena parantaa osaavan työvoiman joustavaa saatavuutta ja yritysten toimintaympäristön kilpailukykyä (myös kansainvälistä) sekä vetovoimaisuutta. Tavoitteena on uudistaa kainuulaista elinkeinorakennetta, yrityskehittämällä lisätä kasvuhaluja ja -kykyisiä yrityksiä ja rakentaa yhteistyötä (synergiaa) yli toimiala- ja maarajojen sekä hyödyntää täysimittaisesti Kainuun luontaisia vahvuuksia.

Elinkeinoelämän toimintaympäristön kehittämisen kärkialoina ovat matkailu ja palvelut, teknologia-alat, biotalous ja kestävä kaivannaistoiminta, joilla on laaja kehittämispotentiaali koko maakuntaa kattavan synergian tai suurten investointi- ja kasvumahdollisuuksien kannalta.

2. painopisteenä (TL 2): Sujuvan arjen ja toimivien palvelujen sekä yhteyksien luonnonläheinen ympäristö, jota tukevat seuraavat osatavoitteet:

1. Saavutettavuus
2. Elinvoimaa tukeva, kestävä alue- ja yhdyskuntarakenne
3. Yhteistyö ja uudistumiskyky

Painopisteellä kehitetään koko liikennejärjestelmää Kainuun kilpailukyvyyn vahvistamiseksi, ulkoisen ja sisäisen saavutettavuuden parantamiseksi sekä eri toiminta- ja logistiikkajärjestelmien tehostamiseksi. Liikkumistarvetta vähennetään uusilla älykkäillä liikkumISRatkaisuilla ja sähköisten palvelujen avulla; ja

näin vähennetään myös liikenteen kokonaispäästöjä. Kainuu nostetaan myös ympäristövastuulliseksi mallimaakunnaksi, jossa asuminen ja työ perustuvat kestäväälle ja ekotehokkaalle luonnonvarojen ja uusiutuvan energian käytölle – lähellä peruspalveluja.

Kehittymisprosesseja tuetaan sillä, että kainuulaisten paikallista osallisuusaktiivisuutta ja uudistumisintoa lisätään. Maakunnasta tehdään valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävä hajautettujen ratkaisujen kehittämissympäristö (kokeilukulttuuri), joka on kansainvälinen, kansainvälisesti verkottunut ja tekee tuloksellista yhteistyötä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa.

3. painopisteenä (TL 3): Hyvinvoiva Kainuu, jota tukevat seuraavat osatavoitteet:

1. Työllisyys ja toimeentulo
2. Terveys ja toimintakyky
3. Osallisuus ja yhteisöllisyys

Painopisteen tavoitteena on työllisyyden, työhön ja mielekkääseen tekemiseen kiinnittymisen ja työhyvinvoinnin sekä toimeentulon parantaminen ja monipuolisen osaamisen vahvistaminen. Tavoitteena on kainuulaisten terveyden ja toimintakyvyn parantaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen siten, että terveyserot kaventuvat ja kokemus hyvinvoinnista paranee sekä yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistuvat.

Kehittämistyöllä pyritään tukemaan **Kainuu-kuvan parantumista (4. painopiste / TL 4)**. Viestintää käytetään laajasti strategisena keinona – katalysaattorina kaikessa kehittämistyössä siten, että Kainuu tunnetaan luonnonläheisyytensä lisäksi dynaamisena, elinvoimaisena ja houkuttelevana maakuntana.

Maakuntaohjelmaan on muotoiltu 88 strategista toimenpidettä tai toimintalinjausta, joilla valittuja painopisteitä edistetään. Näitä toimenpideaihoita priorisoidaan ja yhteen sovitetaan TOPSU:ssa niihin kärki-toimenpide-esityksiin, joita alueelta on kerätty kesän 2014 aikana. Toimeenpanosuunnitelmassa siis

- haetaan hankekokonaisuuksia; synergiaa mahdollisimman laajasti koko maakunnan tasolla
- tuetaan älykästä erikoistumista
- varmistetaan toimijoiden omaa sitoutumista
- mitoitetaan toimenpiteet resursseihin sopiviksi
- haetaan laajennusta resursseihin yhteistyöllä ja verkostoitumisella sekä lisäämällä kilpailtavien resurssien hankintaa.

Yleisinä hankekriteereinä ohjelman toimeenpanossa pidetään seuraavia seikkoja:

1. Kärkitoimenpide-esitykset osuvat hyvin Kainuu-ohjelman painopisteisiin ja niiden hankelogiikka lähtee maakuntaohjelman tunnistamista keskeisistä haasteista ja mahdollisuuksista
2. Hankkeilla on aito omistaja (luotettava hakija- ja toteuttajataho)
3. Hankkeet täyttävät rahoituskriteerit
4. Hankkeet ovat tuloksellisia kohderyhmissään ja alueellisesti vaikuttavia.

2.2 Maakuntaohjelman toteuttaminen 2014–2017

Kehittämistoimenpiteitä vuosille 2014–2017 voidaan pitää strategisina valintoina tai kehittämisen **painopisteinä / toimintalinjoina (TL)**, joille on määritelty **yhteisiä yleistavoitteita**, joista on edelleen johdettu **erityistavoitteita** (täsmällisiä kohderyhmätavoitteita) ja varsinaisia **strategisia toimenpiteitä** vuosille 2014–2017.

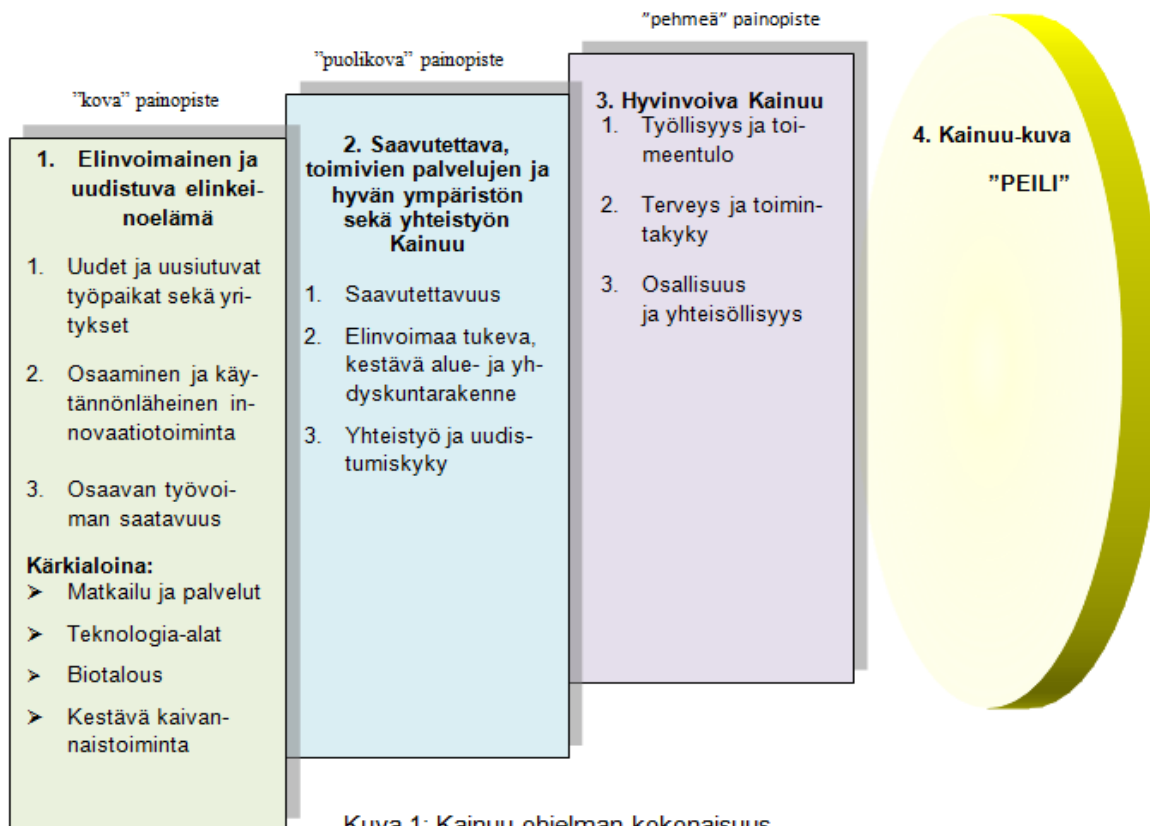
Kainuu-ohjelman laajat tavoitteet edistyvät erityisesti TOPSU:lla ohjattavan hanketoiminnan, edunajamisen ja eri organisaatioissa erikseen ja yhdessä tehtävän kehittämistoiminnan kautta. Käytännössä toimeenpano (erityisesti luku 3) on jäsennetty niin, että maakuntaohjelman tavoitteita ja strategisia tavoitteita on tiivistetty toimintalinjoittain keinoiksi (miten) joilla taantuma kammitetaan, siis

- lähiajan strategiseksi linjauksiksi ja
- kärkitoimenpiteiksi.

Maakuntaohjelman toimenpiteitä toteutetaan koko maakunnan alueella, mutta eri painopisteet ja strategiset toimenpiteet painottuvat alueellisten erityispiirteiden, tarpeiden ja kehittämisedellytysten mukaan.

Toteutuksessa otetaan mahdollisimman konkreettisesti huomioon myös arvot ja edellä mainitut läpileikkaavat teemat: (ks. seuraava kuva).

HYVINVOIVA JA ELINVOIMAINEN KAINUU

Kuva 1: Kainuu-ohjelman kokonaisuus

Kainuu-ohjelman määrälliset tavoitteet

Seuraavaan taulukkoon on konkretisoitu Kainuu-ohjelman keskeiset määrälliset indikaattorit ja niiden tavoitearvot viisivuotisjaksoina aina vuoteen 2035 (keskeisin vuosi tämän TOPSU:n kannalta on 2015).

	TOTEUTUNUT KEHITYS				TAVOITELTAVA KEHITYS				
	2000	2005	2010	2012	2015	2020	2025	2030	2035
MAAKUNNAN KEHITYKSEN MITTARIT									
Väkiluku 31.12. (henkeä)	89 777	85 303	82 073	80 685	80 000	80 500	81 000	82 000	82 000
Nettomuutto (henkeä; mkl. siirtolaisuus)	-1 147	-593	-640	-325	-100	150	250	270	300
Työvoima (henkeä)	40 461	37 598	35 983	35 495	34 000	33 500	33 000	33 500	34 000
Työpaikat	30 449	29 182	30 103	(2011) 30281	30 500	32 000	32 500	34 000	34 500
Työttömyysaste (%)	22,2	19,4	14,8	14,8	9	4	1	1	1
Nuorisotyöttömyys (osuus kaikista työttömistä, %) ¹	12,8	12,4	12,8	11,7	11	10	9	8	7
Pitkäaikaistyöttömyys (osuus kaikista työttömistä, %) ²	20,5	20,0	15,3	19,0	18	14	12	10	8
Työllisyysaste (työlliset 15-64 -v.sta, %)	54	55	62	61	64	69	72	74	74
Taloudellinen huoltosuhde	1,85	1,83	1,68	1,67	1,58	1,50	1,48	1,48	1,44
Arvonlisäys (ph) Meuro (v. 2010 hintoihin)	1639	1712	1704		1735	1867	1934	2017	2073
BKT/asukas, indeksi, koko maa =100	63,6	65,7	70,5		75	80	85	87	90
Vienti (milj eur)			155	170	172	175	180	190	200
Viennin osuus liikevaihdon määrästä (teollisuus, %)				58,6	59	60	61	62	63
Koulutusaste: tutkinnon suorittaneiden osuus	55,7	59,7	64,3	66,1	67	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso			
Koulutusaste: korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus	17,4	19,1	21,3	21,8	22	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso			
Peruskoulun jälkeistä tutkintoa vailla olevat 25-29-v.sta (%)	14,6	13,1	12,4	11,6	10	8	5	4	3
Koettu hyvinvointi/ Elämänlaatusa keskimäärin hyväksi tuntevien osuus (%) (THL) ³			(2009) 50	(2013) 54,8	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				
Kansantauti-indeksi (Kela) ⁴ , koko maa=100	130,5	130,3	130,3	129,3	128	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso			
Sairastavuusindeksi (Kela) ⁵ , koko maa=100	119,7	118,7	120,0	122,3	121	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso			
Vähintään 3 hlö työllistävät, 10% kasvaneet yritykset (w/kpl)	2007-10/ 86	2008-11/100	2009-12/ 74		2013-17/101	2018-22/121	2019-22/131	2023-26/141	2027-30/151

Taulukko 1. Hyvinvoinnin ja elinvoiman toteutumisen edellytyksinä olevien osatavoitteiden toteutumista kuvaavat indikaattorit 2000–2035 (taulukon lähteet: löytyvät Kainuu-ohjelmasta).

3 Maakuntaohjelman toimeenpano 2015–2016

TL 1: Elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä

Tavoitteena on parantaa nopeasti, vaikuttavasti ja monipuolisesti Kainuun kilpailukykyä. Tämä edellyttää käytännönläheistä innovaatiotoimintaa, osaavan työvoiman saatavuuden joustavaa turvaamista ja yritysten toimintaympäristön kilpailukyvyyn sekä vetovoimaisuuden lisäämistä. Tavoitteena on uudistaa kainuulaista elinkeinorakennetta, edistää merkittäviä investointeja, lisätä kasvuhaluja ja -kykyisiä yrityksiä ja rakentaa yhteistyötä yli toimiala- ja aluerajojen sekä hyödyntää täysimittaisesti Kainuun luontaisia vahvuuksia.

TL 1.1 Uudet ja uusiutuvat työpaikat sekä yritykset

Lähiajan strategisena linjauksena on suunnata monipuolisesti alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiä panoksia mikro- ja pk-yritysten kasvun tukemiseen (sisältäen investoinnit; myös maatalouden investoinnit ja sukupolven vaihdokset), kehittää edelleen yrityspalvelujen tarjontaa ja yhteistyötä; tukea liiketoimintaa kehittäviä ja alkavia yrityksiä sekä omistajanvaihdosten suunnittelua ja toteutusta. Erityinen huomio suunnataan kasvuyrityksiin. Kainuuseen tavoitellaan valtakunnallista pienyritystoiminnan kehittämiskokeilua, jossa Kainuusta luodaan pienyrittäjyyden mallimaakunta, jossa yritystoiminnan aloittaminen helpottuu ja yrittäjiksi haluavat voivat nopeasti ja vaivattomasti käynnistää markkinoiden kysyntöihin vastaavan yrittäjyystoiminnan. Tuetaan uusiutuvan energian ja erilaisten energiatehokkaiden ratkaisujen ideointia, tuotteistusta ja kehittämistä sekä pk-yritysten energiatehokkuuden edistämistä (vähähiiliseen talouteen siirtyminen).

Kärkitoimenpiteitä:

1. Rakennetaan / kehitetään yrityspalveluekosysteemi, joka sisältää yritysneuvonnan, kasvuyrittäjyyden edistämisen, kansainvälistymisen ja sukupolvenvaihdokset sekä nuorten yrittäjävaihtumien kehittämisen ja tarvittavan koulutuksen/valmennuksen.
2. Uuden ja uudistuvan yritystoiminnan tukeminen, erityisesti yritysinvestointien avulla
3. Yritysten ja organisaatioiden muutostilanteiden hallinta; muutostilanteisiin vastaaminen työelämän laatua ja tuottavuutta kehittäväillä toimenpiteillä
4. Ulkomaisten investointien hakeminen Kainuuseen, erityisesti kohteena datapalvelincentraalit ja muut pääomia vaativat alat (suurinvestoinnit)
5. Vähähiilisyttä ja luonnonvarojen kestävää käyttöä edistävän ja ympäristöriskien hallintaa sekä ympäristön tilaa kohentavan liiketoiminnan edistäminen (ml. jätehuolto ja kierrätys)

Kärkitoimialojen toimenpide-esimerkkejä (ks. s. 6, kärkialojen laajemmat kehittämislinjaukset):

1. **Matkailussa** (tuotekehitys ja markkinointi) painopiste on ulkomaanmatkailussa, Venäjän ja Aasian markkinoinnin lisäämisessä; liikuntamatkailua kehitetään panostaen tapahtumiin, joita markkinoidaan sekä Suomeen että ulkomaille
2. **Teknologia-alan** kasvun tukeminen ja erityisesti mittaustekniikan sovellusten kehittäminen ja pelialan yhteistyö isojen alan yritysten kanssa tilausten saamiseksi uusille opiskelijoiden suunnittelemissa yrityksille
3. **Biotalouden** uusia investointeja houkutellaan ja tuetaan (ala on valittu myös erityiseksi IP-alueen yhteistoiminnan kohteeksi, ST1:n käynnistyminen luo hyvän pohjan bioenergian tuotannon merkittävään liiketaloudellisesti kannattavaan laajentamiseen). Puunjalostusalan IP-yhteistyötä tavoitellaan.
4. **Kestävän kaivannaisalan** edistämistä tuetaan (valittu erityiseksi IP-alueen yhteistoiminnan kohteeksi); Kainuulla erityisesti kaksi lähimpien kuukausien tärkeitä kohdetta: Talvivaara ja Sotkamo Silver.

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat:

1. Kaivos- ja muun yritystoiminnan lupakäsittelyn joustavoittaminen, nopeuttaminen ja selkeyttäminen,
2. Vientiyrityksien logistiikkatuen korottaminen (hallitusohjelma) ja
3. Matkailua ja biotaloutta tukevat valtakunnalliset hankkeet
4. Perheyritysten sukupolvenvaihdoksia helpottavat lainsäädäntömuutokset;

5. Yritys- ja maaseututukiin liittyvän päätösvallan säilyminen lähellä asiakkaita.

TL 1.2 Osaaminen ja käytännönläheinen innovaatiotoiminta

Strategisina lähivuosien linjauksena tuetaan aluelähtöisten osaamis- ja innovaatio- sekä teknologiakeskittymien kehittämistä ja yritysten innovaatiotoiminnan vahvistamista sekä erilaisia pilotoiteja ja kokeiluja. Lisäksi tuetaan kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantamista sekä joustavien koulutusratkaisujen ja -kokonaisuuksien kehittämistä sekä räätälöityä täydennys- ja aikuiskoulutusta sekä yliopistotasoista muuntokoulutusta.

Kärkitoimenpiteitä:

1. Kainuun älykkään erikoistumisen ja sen painopisteisiin liittyvän kehittämistyön tukeminen yritysten, tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyönä (ks. liite 3: Kainuun älykkään erikoistumisen painotukset -kuva)
2. Eurooppalaisen tutkimus- ja erityisrahastojen rahoituksen hakemisen aktivointi (mahdollisesti IP-yhteisenä)
3. Pelialan ja datapalvelinkeskusten edistämiseen liittyvän osaamisen kehittäminen
4. Osaamisen kehittäminen ympäristöasioissa mm. kaivannaisteollisuuden tarpeita vastaavaksi
5. Osaamisen kehittäminen luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyvässä elinkeinotoiminnassa

Valmistelussa on suoraan komissiosta haettava rahoitus useiden maiden hankkeelle, jossa tähdätään eurooppalaisen huippututkimuksen parempaa tarjoamista mukana olevien maiden pienyrityksille. Lisäksi saatetaan alkuun koulutushankekokonaisuus, joka tukee maaseuturahaston rahoittamien teemastrategioiden toteutusta.

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat:

1. Kaupunki- ja innovaatiopolitiikan linjanmuutos niin, että Kajaani tulee politiikan kohteiden joukkoon (INKA-ohjelma ja sen rahoitus maakunnan kehittämisrahaa lisäämällä)
2. Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinokärkiin osuvien TEKES-ohjelmien valmistelu (Katse Pohjoiseen – ohjelman toimeenpano)
3. Kajaanin yliopistokeskuksen rahoituspohjan varmistaminen ja aikuiskoulutustarjonnan vahvistaminen
4. Korkea-asteen koulutuksen ja päätösvallan säilyminen Kainuussa

TL 1.3 Osaavan työvoiman saatavuus

Työllisyysasteen nostamiseksi ja osaavan työvoiman saannin turvaamiseksi tiivistetään koulutusorganisaatioiden, yritysten, julkisen sektorin työnantajien ja julkisten kehittäjätahojen yhteistyötä – vetovoimaisia työmarkkinoita ja toimivaa ennakkointia. Erityisesti edistetään töiden ja tekijöiden kohtaantoa, työvoiman osaamista, alueellista ja ammatillista liikkuvuutta. Lisäksi turvataan koulutuspalveluiden, koulutusketjujen ja tutkimuksen toimintaedellytykset ja saatavuus Kainuussa (hyödyntäen myös etäopiskelumahdollisuuksia ja tieto- ja viestintätekniikkaa). Valtakunnallisiksi koulutustoimintaa kehittäviksi piloteiksi (vrt. aiemmin esitetty (TL 1.1) yrittäjyyspilotti johon se voidaan linkittää) Kainuuseen tavoitellaan: opiskelijoiden työelämään sijoittumisen nopeuttamisen sekä opiskeluaikojen lyhentämisen kehittämiskokeilua ja yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyysnäkökulman huomioimista kaikilla koulutusasteilla. Yleisenä hanketoiminnan linjauksena edistetään myös valtakunnallisten ESR-teemojen hyödyntämistä Kainuu-ohjelman hengen mukaisesti (siton, että myös kuntaraha kertyy).

Kärkitoimenpiteitä:

1. Kainuun työvoiman ja työpaikkojen kohtaanto-ongelman ratkaiseminen, johon voi liittyä erilainen täsmäkoulutus; ja korkeasti koulutetun työvoiman lisääminen työvoimapulasta kärsiville aloille; masteri- ja täydennyskoulutushankkeet; ja uudenlaiset kohtaantoa parantavat logistiset ratkaisut.
2. Opiskelijoiden ja nuorten aikuisten kiinnittäminen maakuntaan
3. Kansainvälisten rekrytointien/työperäisen maahanmuuton tukeminen (ml. maahanmuuttajien työvoimareservin hyödyntäminen)

4. Laaja-alainen työhyvinvoinnin kehittäminen; kehittämistä tuetaan erilaisissa yrityksissä ja organisaatioissa siten, että se tukee työyhteisöä erilaisissa muutosprosesseissa ja helpottaa myös uuden työvoiman rekrytointia

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat:

1. Opiskeluaikojen lyhentämisen kehittämiskokeilu
2. Kainuun elinkeinoelämän ennakoitua työvoiman tarvetta tukevan koulutuspaikkatarjonnan suunnittelu (kesu) – koko koulutuskenttä ja koulutuspalvelut huomioon!

TL 1.4 Maaseudun elinkeinojen kehittäminen

Uuden ohjelmakauden maaseuturahoitustoiminta saatetaan joustavasti käyntiin MMM/Mavin tuella. Ohjelman toteutuksessa ovat pääroolissa Kainuun maaseudun kehittämisen kärjiksi nostettavat teemastrategiat ja -ohjelmat, joista ennakoarvion perusteella ensimmäisenä toteutuksen pyritään saamaan maaseutuelinkeinojen-, bioenergian- ja metsä- ja puutalouden teemaohjelmat kärkihankkeineen. Teemojen painotuksilla tuetaan erityisesti Kainuun maakuntaohjelman biotalousstrategian toimeenpanoa.

Kainuun kaksi Leader-toimintaryhmää pyritään käynnistämään mahdollisimman pian. Mahdolliset muut maaseuturahaston rahoitukseen tulevat teemaohjelmat sovitaan ja käynnistetään vuoden 2015 alkupuoliskon aikana.

Maaseudun kehittämiseen liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat:

1. Huolenpito Kainuun peruselinkeinojen toimintaedellytyksistä

TL 1.5 Kansainvälinen yhteistyö (EAY- ja raja-alueohjelmat)

Euroopan Unionissa alueiden välistä yhteistyötä toteutetaan ja rahoitetaan EU-ohjelmakaudella 2014-2020 EAY- ja ENI –ohjelmilla. Kainuun liitto toimii EU:n ohjelmissa ja tulevan ohjelmakauden ohjelmien valmistelussa ja hanketoiminnan aktivoinnissa seuraavasti:

- Karelia CBC -ohjelman toteutukseen osallistutaan ohjelmahallinnossa sekä valmistellaan ja toteutetaan ohjelmahankkeita;
- Itämeren alueen -ohjelman toteutukseen osallistutaan ohjelmahallinnossa sekä hankkeilla;
- Pohjoisen Periferian -ohjelman osalta osallistutaan ohjelman hankkeiden valmisteluun,
- Kolarctic CBC -ohjelmassa Kainuun liitännäisjäsenyys mahdollistaa osallistumisen nykyistä näkyvämmiin hankkeiden toteutukseen mm. Murmanskin ja Arkangelin suuntaan.

Näiden ohjelmien valmistelu- ja hyväksymisprosessit ovat käynnissä ja niiden tarkat rahoituskehikset eivät ole (22.9.2014) tiedossa. Rahoitus ei ole maakuntiin kohdennettua vaan ohjelma-alueiden sisällä kilpailtua.

Kärkialojen kehittämislinjaukset

Matkailun ja palvelujen lähivuosien strategiset kehittämislinjaukset voidaan tiivistää markkinoiden kasvattamiseen ja tuotteiden älykkääseen uudistamiseen, kainuulaista luontoa ja kulttuuria älykkäästi hyödyntäen:

1. Markkinoiden kasvattamistavoite edellyttää markkinalähtöistä kehittämistyötä, missä huolehditaan, että Kainuun matkailutarjonnasta muodostuu positiivinen ja tunnettu mielikuva kotimaassa (=päämarkkina), Venäjällä ja muilla valituilla ulkomaisilla markkinoilla, valikoiduissa asiakasryhmissä. Yhteistyötä ja liittoutumista tiivistetään vähittäiskaupan ja muiden alojen sekä muiden alueiden yritysten kanssa. (Kainuu-kuvan vahvistaminen rakennetaan myös osaksi matkailun kehittämistä.)
2. Tuotteiden uudistaminen vaatii matkailutuotteen kaikkien eri elementtien jatkuvaa kehittämistä (ml. investoinnit) kiinnostavuuden lisäämiseksi ja säätämiseksi sopiviksi myös uusille asiakasryhmille. Tämä vaatii uudenlaista yhteistyötä biotalouden ja esimerkiksi kainuulaisen urheilu-, mittaus- ja peliosaamisen kanssa.

Teknologiakärkialan strategiset lähiajan kehittämislinjaukset voidaan tiivistää seuraavasti:

1. Uuden yrittäjyyden ja erityisesti kasvuyrittäjyyden tukeminen (erityisesti start-up ja spin-off toiminnan vauhdittaminen; täydentää / sisältyy osittain kohtaan 1.1 kohta 1).
2. Pohjautuminen tietointensiivisyyteen: ICT-alan klusterin / ekosysteemin rakentamista jatketaan.
3. Kainuulaisen metalliteollisuuden kärkituotteena ovat raideliikennetuotteet. Potentiaalinen kasvu löytyy pohjoisten ja arktisten alueiden tavara- ja henkilöliikenteen kasvusta sekä vaikeiden luonnonolosuhteiden hallinnasta.
4. Omiin vahvuusalueisiin pohjautuva tuotanto ja yritystoiminnan vahvistamisessa ja strategiavalinnoissa tuetaan uusien avauksien luontia – eli suunnataan aloille, jotka ovat vähemmän kilpailtuja (ns. Sisen meren strategia).

Biotalouden strategiset kehittämissuunnitelmat ovat seuraavat:

1. Käynnistetään Kainuun biotalousfoorumi ja laaditaan biotalousstrategia, joka määrittelee kehittämisen tavoitteet ja rakentaa Kainuun biotalousinvestointi- ja rahoitussuunnitelman – erityisesti Euroopan unionin rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisestä. (Metsäbiotalouteen liittyviä hankekokonaisuuksia ns. teemaohjelmia ohjaa Kainuun metsäklusteriryhmä; Kainuun ilmastostrategian, ympäristönsuojeluohjelman sekä jätehuoltosuunnitelman toimeenpano kootaan osaksi kainuulaista biotaloutta.)
2. Kehitetään älykkäitä biotalouden materiaalivirtoja ja tuotteiden sekä raaka-aineiden logistiikkaa. Julkisia hankintoja hyödynnetään biotalouden vahvistamisessa (lähienergia, lähiruoka, puurakentaminen – pyritään käynnistämään kainuulaisia vapaa-ajan asutuksen ja pysyvän asutuksen biotalouskyliä jne.).
3. Käynnistetään luontoon perustuvien hyvinvointipalvelujen kehittämisen toimenpidekokonaisuus (joka voi kytkeytyä matkailuun).

Kestävän kaivannaistoiminnan lähiajan strategiset kehittämissuunnitelmat voidaan tiivistää seuraavasti:

1. Kehitetään alan tuotteistusta ja edistetään sivuraaka-ainevirtojen kehittämistä uusiksi tuotteiksi (ml. cleantech-tuotteet ja osaaminen) koko kaivannaisalalla.
2. Olemassa olevien ja tulevien kaivosten osalta tuetaan käynnistymiseen ja ekotehokkaaseen tuotantoon tähtäviä toimenpiteitä, vaikutetaan lupaprosessien sujuvuuteen sekä sosiaalisen hyväksynnän parantamiseen.
3. Kaivannaisalan kehittämiseksi tehdään yhteistyötä erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kesken (Itä- ja Pohjois-Suomi -ohjelman mukaisesti).

ÄES /kärkialoihin liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat:

1. Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinokärkiin osuvien TEKES-ohjelmien valmistelu (Katse Pohjoiseen -ohjelman toimeenpano; ks. myös liite 3)

TL 2: Saavutettava, toimivien palvelujen ja hyvän ympäristön sekä yhteistyön Kainuu

Maakunnan vetovoimaa ja toimivuutta voidaan parantaa kehittämällä saavutettavuutta (myös saavutettavuuden mielikuvaa) ja tietoliikenneyhteyksiä; parantamalla fyysistä ja inhimillistä ympäristöä; edistämällä laajasti yhteistyötä ja uudistumiskykyä. Tällä painopisteellä/toimintalinjalla on Kainuu-ohjelmassa 38 erillistä strategista toimenpidettä, joista tässä vaiheessa TOPSU:uun on valittu vain pieni osa.

TL 2.1 Saavutettavuus

Saavutettavuus on yritystoiminnan keskeinen sijaintitekijä ja siten Kainuun vetovoiman näkökulmasta keskeinen kehittämiskohde. Saavutettavuuden strategiset linjaukset ja liikenneyhteyksiin liittyvät kehittämishankkeet esitellään yksityiskohtaisemmin *Kainuun edunajamisen luettelossa* sekä Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan yhteisessä liikennestrategiassa (*KAKEPOLI*), jonka seuranta ja kärkitehtävien päivittämistä varten laaditaan vuosittain kolmen maakunnan yhteinen seurantaraportti.

Kilpailukykyisen lentoliikenteen säilyminen Kajaanin lentoasemalla on Kainuun saavutettavuuden tärkein osatekijä. Myös matkaketjujen kehittäminen, biotalouden raaka-ainelogistiikan turvaaminen sekä päätie- ja raideliikenteen kehittäminen ovat keskeinen osa kainuulaista ja (yhteistä) pohjoissuomalaista edunvalvontaa / hanketoimintaa. Vartiuksen rajaliikennekeskusta kehitetään kansainvälisen tavaraliikenteen

huolinta- ja logistiikkakeskuksena. Nopean tietoliikenteen tasapuolinen kehittäminen koko maakunnassa ovat tärkeä osa saavutettavuuden parantamisen lähivuosien linjausta.

Toimintalinjaan liittyvät kärkitoimenpidekohteet ovat seuraavat:

1. Maanteyhteyksien nopeuttaminen Ouluun ja etelään: Valtatie 22:n, Valtatie 5 ja Valtatie 6:n parannustoimenpiteet
2. Biotalousalan tarvitseman infrastruktuurin (ns. alempi tieverkko) kunnossapito
3. Savon radan kehittämisen turvaaminen ja Kontiomäki–Pesiökylä–Taivalkoski-radon elinkeinollinen hyödyntäminen
4. Kontiomäki–Vartius ratayhteyttä tukeva logistinen infrastruktuuri
5. Liikenteen logististen solmukohtien ja vähähiilisyyskehittämisen (esim. Kajaanin matkakeskus)
6. Kainuun alueen nopeat ja kattavat laajakaistayhteydet (erityisesti Pohjois-Suomen sote-alueen perustamiseen liittyen)

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat

1. Hallitusohjelmaan, liikennepoliittisiin selontekoihin ym. virallisiin suunnitelmiin sekä valtion talousarvioihin esitettävät Kainuun saavutettavuutta kehittävät investointihankkeet
2. TEN-T -verkon ja Barentsin alueen liikenneverkkosuunnitelmien hankkeisiin vaikuttaminen (Vartiuksen rajan ylityspaikka ja sen kautta kulkevat liikennekäytävät)
3. Koillisrata suunnitteluhankkeena: Itä-Suomen potentiaalinen yhteys Jäämerelle, satamayhteydet Koillisväylälle
4. Savon radan nopeuden nosto (Itä-Suomen yhteinen tavoite)

TL 2.2 Elinvoimaa tukeva, kestävä alue- ja yhdyskuntarakenne

Energiatalouden verkostoja ja infrastruktuuria kehitetään hajautetun bioenergian tuotannon ja tuulivoiman tarpeisiin. Erityisesti edistetään paikallisten raaka-ainevarojen hyödyntämistä ja yhdyskuntien, tuotannon sekä logistiikkajärjestelmien energiatehokkuutta (vähähiilisyys). Energia- ja ympäristöosaamista, lähienergian käyttöä ja energiayrittäjyyttä sekä erilaisia ekotehokkaita, kestävä kehityksen toimintamalleja tuetaan. Kehitetään maakuntakeskuksen, kuntakeskusten, taajamien ja maaseudun **vetovoimaa** ihmisten asuin- ja vapaa-ajan haluttuina ympäristöinä.

Kärkitoimenpiteitä:

1. Yritystoiminnan ja sen tarvitseman yhdyskuntarakenteen kehittäminen
2. Luonnon monimuotoisuutta ja virkistyskäyttöä sekä vesienhoito-ohjelmien toimeenpanon edistämistä tukevat hankkeet
3. Haja-asutusalueiden yhteisten jätehuolto- ja vesihuoltoratkaisuiden edistäminen
4. Osallistutaan maaseudun pieninfrastruktuurin kehittämisinvestointeihin.

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat

1. Maakuntakaavan prosessin kehittäminen ja vahvistamismenettelystä luopuminen tulevassa maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa (maakuntien liittojen yhteinen tavoite)
2. Uusiutuvan energian kilpailukyvyyn edistäminen – lähienergian (puu ja turve) kilpailukyvyyn parantaminen suhteessa tuontienergiaan

TL 2.3 Yhteistyö ja uudistumiskyky

Yhteistyötä ja uudistumiskykyä kehitettäessä otetaan käyttöön sähköisiä alustoja ja sosiaalisen median kanavia paikallisen aloitteellisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi sekä viranomaisten yhteistyön kehittämiseksi. Lisäksi haetaan uusia palvelujen tuottamistapoja ja kumppanuuksia, joissa asukkaat, järjestöt ja julkinen sektori tekevät yhteistyötä palvelujen tuotannossa. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä otetaan käyttöön kainuulainen nuorisotakuu, jossa työllistymisen rakenteellisiin ongelmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Kaikkien ikäryhmien tietoyhteiskuntavalmiuksia kehittämällä ja hajautetuilla palveluratkaisuilla vahvistetaan kansalaisten osallisuutta.

Kansainvälistymistä edistetään tukemalla kainuulaisten toimijoiden pääsyä kansainvälisiin verkostoihin, kansainvälisiin huippuyksiköihin ja osaamiskeskuksiin. Kainuussa toimivien yliopistojen ja ammattikorkeakoulun sekä muiden oppilaitosten houkuttelevuutta ja monikulttuurisuutta (myös yrittämisessä) lisätään, esimerkiksi osaja- ja opiskelijavaihdon kautta. Lisäksi tuetaan aktiivista maahanmuuttoa, maahanmuuttajien integroimista ja kotouttamista Kainuuseen. Erityisenä kohteena ovat kansainväliset asiantuntijat ja työvoima, josta alueella on pulaa. Kainuulle laaditaan myös oma väestöpoliittinen erityisstrategia ja toimitaan aktiivisesti kansainvälisten investointien saamiseksi Kainuuseen.

Kärkitoimenpiteitä:

1. Paikallisen kehittämisen uudet, osallistavat mallit ja pilotit (eri ikä- ja väestöryhmät sekä organisaatiot huomioon ottaen).
2. Kansainvälistymisen ja työperäisen maahanmuuton edistäminen.

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat

1. Maakunnan kehittämisrahan korottaminen

Liitteellä 2 on mainittu toimintalinjan ensisijaiset rahoitusmuodot ja vastuutahot.

TL 3: Hyvinvoiva Kainuu

Alueellisen kehittämisen tehtävä on parantaa alueellaan edellytyksiä ihmisten kokemalle henkiselle, sosiaaliselle ja fyysiselle hyvinvoinnille. Usko tulevaisuuteen, myönteinen asenne, kannustava ote sekä luottamus ja sitoutuminen ovat perusta alueelliselle hyvinvoinnille. Tavoitteena on työllisyyden, työhön ja mielekkääseen tekemiseen kiinnittymisen ja työhyvinvoinnin sekä toimeentulon parantaminen ja monipuolisen osaamisen vahvistaminen. Tavoitteena on kainuulaisten terveyden ja toimintakyvyn parantaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen siten, että terveyserot kaventuvat ja kokemus hyvinvoinnista paranee sekä yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistuvat. Monipuolisilla ja laadukkailla palveluilla sekä monialaisilla kehittämistoimilla kannustetaan ja tuetaan kansalaisia kantamaan vastuuta itsestään ja läheisistään sekä huolehtimaan yhteisesti myös ympäristöstään.

(Toimintalinjalla, kuten toimintalinjalla 1, hyödynnetään monipuolisesti valtakunnallisia ESR-teemoja. Toimijoita ohjataan yhteistyöhön ja hakemaan monipuolisesti valtakunnallista ESR-rahoitusta Kainuun maakuntaohjelmaa tukeviin toimenpiteisiin ja huolehditaan siitä, että myös kuntarahoitus kertyy näissä tapauksissa.)

TL 3.1 Työllisyys ja toimeentulo

Strategisina toimintalinjauksina työelämään kiinnittymiseksi, työssä jaksamiseksi ja mielekkään tekemisen löytämiseksi ovat yksilöllisten työllistymis- ja koulutuspolkujen rakentaminen ihmisten elämänkaaren eri vaiheissa. Resursseja suunnataan nuorisotyöttömyyden vähentämiseen ja koulutuspaikkojen riittävyyteen sekä vahvistetaan näin nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoa. Erityisesti vahvistetaan monialaista ja -ammattillista yhteistyötä ja siihen liittyvää osaamista sekä kehitetään välityömarkkinoiden toimenpiteitä, esimerkiksi tuettuja työ- ja harjoittelupaikkoja, työpajoja, osuuskuntatoimintaa ja sosiaalista yrittäjyyttä.

Kärkitoimenpiteitä:

1. Kehitetään toimintamalleja, joilla yrityksille tehdään työllistämisen kynnys matalaksi; ja edistetään toimintamalleja, joilla työhyvinvoinnin parantaminen ja työsuojelun keinot saadaan olennaiseksi osaksi työyhteisön normaalia jokapäiväistä toimintaa.
2. Otetaan käyttöön osaamista vahvistavat/koulutuksellisia elementtejä sisältävät työllisyydenhoidon toimenpiteet huomioiden erilaiset oppimisen tavat (esim. työvaltaisuus, opinnollistaminen).
3. Hyödynnetään kansaopistoverkostoa ja muuta vapaata sivistystyötä työelämään kiinnittymistä vahvistavan koulutuksen ja valmennuksen tuottamisessa.

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat

1. Valtion työpaikkojen säilyminen Kainuussa mm. Pelson vankila, Luonnonvarakeskus, Metsähallitus jne.

TL 3.2 Terveyden ja toimintakyvyn ylläpito

Strategisena toimintalinjauksena on vahvistaa terveyttä ja hyvinvointia edistävien palvelujen laatua palvelumuotoilulla, saatavuutta kehittämällä ja käyttöönottamalla liikkuvia ja sähköisiä palveluja sekä hyödyntämällä uusia innovaatioita ja teknologiaa. Ideana on siirtää palvelujärjestelmien kehittämisen painopistettä korjaavasta toiminnasta varhaiseen puuttumiseen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn. Kuntien hyvinvointikertomuksiin koottu tieto kytketään erityisesti paikallisen ja alueellisen kehittämistyön tueksi.

Kärkitoimenpiteitä:

1. Työllistymispolun (erityisesti nuorten) alkuvaiheen palveluiden kehittäminen toiminta- ja työkykyä vahvistavilla toimenpiteillä
2. Toteutetaan Paltamon täystyöllisyshankkeen uudet toimet ja kuntien yhteiset ja omat toimenpiteet (vrt. kuntakokeilu) pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi.
3. Edistetään ennakointi- ja arviointimenetelmien käyttöä (esim. IVA/EVA).
4. Vahvistetaan luontoon perustuvien terveys- ja hyvinvointipalvelujen (green care -palvelut) kehittämistä ja käyttöönottoa.
5. Vahvistetaan palvelusetelikäytäntöä ja rakennetaan toimijoiden kumppanuutta palvelujen tuottamisessa.

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat

1. Vaikutetaan tulevaan sote-lainsäädäntöön, valtionosuusjärjestelmään ja Pohjois-Suomen sote-alueen perustamiseen ja käynnistämiseen yhteistyössä Kainuun soten ja kuntien kanssa.
2. Toteutetaan Kainuun keskussairaalan uudisrakentaminen (ns. Uusi sairaala -hanke).

TL 3.3 Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittäminen

Tavoitteena on vahvistaa paikallista kehittämistä. Strategisena linjauksena on lisätä osaamista vaikuttamisen uusista keinoista, kehittää asukaslähtöisiä toimintatapoja ja palveluita yhteisöllisyyden ja osallisuuden sekä osallistumisen tukemiseen. Kehittämistyössä hyödynnetään, kokeiluhenkisesti, teknologian ja vapaan sivistystyön sekä kolmannen sektorin tarjoamia mahdollisuuksia, eri ikäryhmät (erityisesti nuorten työllisyyspolut) ja alueet huomioiden.

Kärkitoimenpideaihioina voisivat olla seuraavat aihiot:

1. Työllistymispolun (erityisesti nuorten) alkuvaiheen palveluiden kehittäminen sosiaalista osallisuutta vahvistavilla toimenpiteillä
2. Kansalaisten ja yhteisöjen vaikuttamisedellytysten ja/tai ympäristövaikuttamisen mahdollisuuksien kehittäminen elinkeinohankkeissa ja muissa ympäristökysymyksissä.

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat

1. Maakuntien ja kuntien roolin vahvistaminen aluekehittämisessä: laki kansanvaltaisesta aluehallinnosta parlamentaarisen valmistelun kautta (maakuntien liittojen yhteinen tavoite)

Liitteellä 2 on mainittu toimintalinjan ensisijaiset rahoitusmuodot ja vastuutahot.

TL 4: Kainuu-kuva

Vetovoimaisempi Kainuu-kuva on osa elinvoimapolitiikkaa. Tavoitteena on, että Kainuu tuo entistä voimakkaammin esille *kainutlaatuisuuttaan* eli omintakeisia vahvuuksiaan – luonnon resurssien ekologisesti kestävä, monipuolista ja innovatiivista hyödyntämistä, luovuutta elinvoimaisuuden lisäämisessä ja kulttuurista rikkautta sekä edelläkävijyyttä sosiaali- ja terveydenhuollon ratkaisuissa. Kainuu-kuvan rakentamisella edistetään alueen vetovoimaisuutta tuomalla esille elinkeinoelämän runsaita mahdollisuuksia; sujuvaa arkea ja yhteistyötä sekä saavutettavuuden mielikuvaa; toimintakyvyn ja terveyden ylläpitoa sekä yhteisöllisyyttä.

Strategiset toimintalinjaukset ovat seuraavat: Tuotteistetaan ja viestitetään kainuulaisuutta uusilla innovatiivisilla tavoilla. Tuetaan luontaisiin vahvuuksiin perustuvia uusia ja uudistuvia palveluja ja erilaisia tapahtumia, jotta ne vahvistavat alueen taloutta ja tukevat myönteistä mielikuvaa ("hauskempi Kainuu").

Ideana on, että Kainuu-kuvalla tuetaan kaikkea Kainuun kehittämistä ja toisaalta kaiken kehittämisen kautta rakennetaan parempaa Kainuu-kuvaa.

Kärkitoimenpiteitä:

1. Haetaan ja toteutetaan aktiivisesti uusia keinoja tavoittaa ja houkutella alueelle muuttoaktiiviset nuoret ikäluokat – sekä Suomessa että ulkomailla.
2. Vahvistetaan maakunnan tunnettuutta ja vetovoimaa markkinoimalla tehokkaasti onnistumisia, isoja ja pieniä menestystarinoita.
3. Kainuu Helsingissä ja Made in Kainuu -hankkeiden luomat verkostot ja muut kanavat hyödynnetään pitkäjänteisessä markkinoinnissa.

Toimintalinjaan liittyvät ajankohtaiset edunajamishankkeet ovat

1. Kainuun matkailutarjonnan esillä pitäminen kansallisessa matkailustrategiassa ja alueiden välisessä yhteistyössä.

Liitteellä 2 on mainittu toimintalinjan ensisijaiset rahoitusmuodot ja vastuutahot.

4 Laaja-alaisesti toteutettavat toimenpiteet

Itä- ja Pohjois-Suomessa on tavoitteena toteuttaa yhteisiä hankkeita puuhun ja kaivannaistoimintaan liittyen yhteisellä hankehaulla keväällä 2015. IP-maakuntien yhteiset linjaukset on kirjattu rakennerahasto-ohjelman valmistelun yhteydessä laadittuihin em. aloja koskeviin teemasuunnitelmiin.

TEM:n julkaiseman ”Katse Pohjoiseen” -ohjelman toimeenpanoa koskevaan valmisteluun osallistutaan yhteistyössä TEM:n kanssa. Ohjelman toimenpiteitä ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista toteuttaa pelkästään EU-ohjelmavaroin. Lisäksi toteutetaan laaja lentoliikenneselvitys ja laajakaista hankkeen jatko.

OKM:n ja korkeakoulujen välisten tulosneuvottelujen aluevaikuttavuuden lisääminen

Korkeakoulujen aluevaikuttavuuden vahvistamiseksi on pidetty tärkeänä aluestrategioiden, ohjelmien sekä niiden toimeenpanosuunnitelmien ja toimenpiteiden konkreettista tekemistä ja toteuttamista yhdessä korkeakoulujen, julkisen sektorin sekä yritysten kesken. Alueellista yhteistyötä tulee edelleen kehittää, ja elinkeinopolitiikka ja koulutuspolitiikka tulee sovittaa tiiviimmin yhteen.

Yliopistojen, yliopistokeskusten ja ammattikorkeakoulujen muodostamaa korkeakoulujärjestelmää kehitetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä ja samalla alueellisiin tarpeisiin vastaavana kokonaisuutena. Korkeakoulujärjestelmän alueellisella vaikuttavuudella tulisi olla suurempi merkitys tulosneuvotteluissa. Alueelliselle vaikuttavuudelle tulisi kehittää tulosneuvotteluihin vaikuttavat rahoituskriteerit.

Laajakaista Itä- ja Pohjois-Suomessa

Valtioneuvosto teki 4.12.2008 periaatepäätöksen valtakunnallisesta laajakaistahankkeesta. Hankkeen tavoitteena oli, että vuoden 2015 loppuun mennessä yli 99 prosenttia vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista on enintään kahden kilometrin etäisyydellä 100 Mbit/s nopeudella toimivasta valokuitu- tai kaapeliverkosta.

Pohjois- ja Itä-Suomen liitot edellyttävät, että jo valtion vuoden 2015 talousarviossa turvataan rahoitus kaikille toteutuville hankkeille. Näin kunnilla ja rakentavalla operaattorilla on varmuus jatkaa hankkeiden suunnittelua.

Hankkeelle asetetun tavoitteen saavuttamiseksi ja koko Suomeen kattavan tehokkaan tietoliikenneverkon aikaansaamiseksi on viimeistään vuoden 2014 aikana päätettävä laajakaistahankkeen jatkamisesta vähintään vuoden 2020 loppuun saakka Eurooppa 2020 -ohjelman ja digitaaliagendan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lisäksi on varmistettava, että kunnat ovat jatkossa tasavertaisessa asemassa laajakaistaverkkoja rakennettaessa riippumatta rahoittavasta viranomaisesta.

Laajakaistahankkeen uusien hankkeiden rahoitustarve on vuoteen 2015 mennessä karkeasti arvioituna 45 milj. euroa ja vuoden 2015 jälkeen 55 milj. euroa, yhteensä 100 milj. euroa (Kainuun osuus 6,8 milj.€). Arviota voi nostaa erityisen haasteellisten alueiden erillisratkaisut. Lisäksi laajakaistahankkeen väliarvioinnin perusteella mahdollisesti tehtävät tarkistukset asiakkaan omavastuumatkaan (nyt kaksi

kilometriä) tai loma-asuntojen laajakaistayhteyksien tukikelpoisuuteen voivat kasvattaa tarvittavan rahoituksen määrää.

Elinkeinoelämän kannalta tärkeiden kanta-, seutu- ja yhdysteiden sekä yksityisteiden parantaminen ja ylläpito

Vähäliikenteiset maantiet ja yksityistiet ovat välttämättömiä Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinoelämälle ja koko Suomelle ennen kaikkea luonnonvaratalouden menestymisen edellytyksenä. Tieverkosto palvelee mm. maatalouselinkeinon, kasvavien bioenergiakuljetusten, kaivostoiminnan ja matkailun tarpeita. Tienpidon ylläpitotoimenpiteet tulee kohdistaa joustavasti kunkin maakunnan omat erityispiirteet huomioiden sekä ennakoiden alueiden kasvu- ja kehitysnäkymät. Itä- ja Pohjois-Suomessa alemman tieverkon vähäliikenteisiä teitä (KVL <200 ajoneuvoa/vrk) on 43-61 % maanteistä ja erittäin vähäliikenteisiä (KVL <50) 7-25 %.

Itä- ja Pohjois-Suomessa alemmalla tieverkolla on poikkeuksellisen merkittävä rooli, jossa kulkee myös merkittävä osa metsä- ja maatalouden raskaista kuljetuksista. Raskaat kuljetukset ovat pääosin maidon-, karjan-, turpeen-, puun- ja maa-ainesten kuljetuksia ja siten tärkeitä elinkeinoelämälle. Itä- ja Pohjois-Suomen kasvava kaivostoiminta vaatii myös tiestön parantamista. Tieverkolla on entistä raskaampia kuljetuksia massojen noston myötä ja 76 tn rekat kuormittavat tiestöä yhä enemmän. Lisäksi yksityistieverkon rahoitus on menossa lähes nollaan, mutta tähän tarvittaisiin valtakunnallisesti 15 M€ vuodessa, jotta tienpidon edellytykset täyttyvät.

5 Rahoitussuunnitelma ja –taulukot

Alla olevassa kaaviossa kuvataan Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman keskeiset rahoitusinstrumentit ja niiden kohdentuminen maakuntasuunnitelman painopisteisiin. Toimeenpanossa tavoitteen on hyödyntää mahdollisimman laajasti ja tarkoituksenmukaisesti eri rahoituslähteitä siirtäen hankerahoituksen painopistettä kilpailtuun rahoitukseen.

Taulukossa liitteessä 1 esitetään rakennerahastovarojen kohdennus Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman toimintalinjoittain ja rahoittajittain. Taulukon mukaisesti kuntarahoitus on merkittävä rahoituslähde ja kuntien priorisoinnit omarahoituksessa on keskeinen kriteeri kehittämishankkeiden paikallisen sitoutumisen osoittajana. Myös valtakunnallisesti toteutettavissa teemoissa edellytetään paikallisten toimijoiden sitoutumista ja kuntarahoituksen riittävää kerryttämistä.

Indikatiivinen eri rahoituslähteiden käyttö Kainuu-ohjelman toteutuksessa																	
		Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelma		Maaseutu-ohjelma		Meri- ja kalatalous-rahasto	ENI/Karelia CBC	Interreg / Pohjoinen	Itämeri-ohjelma	Interreg V C	Tekes	ELY-keskus, kansallinen	Kunnat	Horizon 2020	Life	VALTION BUDJETTI	
		EAKR	ESR	Maa-seutu-rah.	Leader												Muu
ELINVOIMAINEN ELINKEINOELÄMÄ	Teknoliateollisuus																
	Biotalous																
	Kaivannaisteollisuus																
	Matkailu																
	ÄES (älykäs erikoistuminen)																
	Maaseutuelinkeinot																
ALUE-RAKENNE, YMPÄRISTÖ, YHTEISTYÖ	Saavutettavuus																
	Hyvä ympäristö ja palvelut																
	Yhteistyö ja uudistuminen																
HYVINVOIVA KAINUU	Työllisyys ja toimeentulo																
	Terveys ja toimintakyky																
	Yhteisöllisyys																
KAINUUN KUVA	Kainuu -kuva																

KAINUUN MYÖNTÖVALTUUDET VUOSITTAIN TOPSU 2014-2016 TIIVISTELMÄ

	2014			2015			2016			2014-2016		
	EU	Valtio	Kunta	EU	Valtio	Kunta	EU	Valtio	Kunta	EU	Valtio	Kunta
TL 1 Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)												
ELY yritystuet	1,887	1,625	0,263	2,013	1,609	0,403	1,973	1,579	0,393	5,872	4,814	1,059
Kainuun liitto	0,333	0,040	0,292	0,521	0,290	0,230	0,477	0,259	0,220	1,331	0,589	0,742
	2,220	1,665	0,555	2,533	1,900	0,633	2,450	1,838	0,613	7,203	5,403	1,801
TL 2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)												
ELY yritystuet	0,806	0,605	0,201	1,036	0,777	0,259	0,996	0,747	0,249	2,838	2,129	0,709
ELY EURA	0,250	0,188	0,062	0,300	0,225	0,075	0,300	0,225	0,075	0,850	0,638	0,212
Kainuun liitto	0,941	0,618	0,323	1,332	0,999	0,333	1,286	0,964	0,321	3,559	2,581	0,977
TEKES	0,350	0,350	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,350	0,350	0,000
	2,347	1,761	0,586	2,668	2,001	0,667	2,581	1,936	0,645	7,596	5,698	1,898
TL 3 Työllisyys ja työvoima liikkuvuus (ESR)												
ELY	1,001	0,751	0,250	1,202	0,902	0,300	1,135	0,851	0,284	3,338	2,504	0,834
	1,001	0,751	0,250	1,202	0,902	0,300	1,135	0,851	0,284	3,338	2,504	0,834
TL 4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)												
ELY	0,703	0,527	0,176	0,779	0,584	0,195	0,763	0,572	0,191	2,245	1,683	0,562
	0,703	0,527	0,176	0,779	0,584	0,195	0,763	0,572	0,191	2,245	1,683	0,562
TL 5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)												
ELY	0,426	0,320	0,107	0,462	0,346	0,116	0,457	0,343	0,114	1,345	1,009	0,337
	0,426	0,320	0,107	0,462	0,346	0,116	0,457	0,343	0,114	1,345	1,009	0,337
KAIKKI YHT.	6,697	5,024	1,674	7,644	5,733	1,911	7,386	5,540	1,847	21,727	16,296	5,432

6 Vaikutusten arviointi

Korkea työllisyys ja ihmisten yleinen hyvinvointi ovat läpileikkaavia maakunnallisen myönteisen kehityksen mittareita ja tuloksia. Maakuntaohjelman negatiivisia vaikutuksia voidaan tunnistaa vähän, sillä tavoitteet on pyritty asettamaan haitalliset vaikutukset minimoiden. Ohjelman onnistuneen toteutumisen varmistaa korkeatasoinen hankeosaaminen ja hanketyön tuki sekä systemaattinen arviointi, jolla tuetaan ennakoivaa kehittämisotetta.

Vaikutusten arviointi											
Liikennevalot: (vihreä positiivinen / punainen negatiivinen)		Väestö		Luonto		Aluerakenne		Maisema ja kulttuuri		Talous	
		Lyhyt aikaväli	Pitkä aikaväli	Lyhyt aikaväl	Pitkä aikaväli	Lyhyt aikaväl	Pitkä aikaväli	Lyhyt aikaväl	Pitkä aikaväli	Lyhyt aikaväl	Pitkä aikaväli
ELINVOIMAINEN ELINKEINOELÄMÄ	Teknolohiateollisuus										
	Biotalous										
	Kaivannaisteollisuus										
	Matkailu										
	ÄES (älykäs erikoistuminen)										
	Maaseutuelinkeinot										
ALUE- RAKENNE, YMPÄRISTÖ, YHTEISTYÖ	Saavutettavuus										
	Hyvä ympäristö ja palvelut										
	Yhteistyö ja uudistuminen										
HYVINVOIVA KAINUU	Työllisyys ja toimeentulo										
	Terveys ja toimintakyky										
	Yhteisöllisyys										
KAI- NUU- KUVA	Kainuu -kuva										

LIITE 1: TOPSUn rahoitustaulukot vuodet 2015 ja 2016

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman rahoitustaulukko täytetään soveltuvin osin erikseen vuosille 2015 ja 2016														LIITE 1			
VAIN VALKOISELLA POHJALLA O-LLA MERKITYIHIN SOLUIHIN VOI TÄYTTÄÄ LUKUJA																	
Vuosi:	2015																
Maakunta:	Kainuu																
Osio:	IP																
Toimintalinja / temaattiset tavoitteet	RR-ELY			RR-ELY			Maakunnan liitto			Maakunnan liitto			Tekes	Tekes	YHTEENSÄ	Kohdentamattomat	
	Yritystuet	Tuki 2	EURO 2014	Kansalaistoim	Kestävä kaup.	Kohdenta-		Kansalaistoim	Kohdenta-		Kansalaistoim	Kohdenta-		Kohdenta-			
				kehittäminen	kehittäminen	maton	yhteensä	kehittäminen	maton	yhteensä	kehittäminen	maton	yhteensä	maton	yhteensä		
TL 1 Pk-yritystoiminnan tukeminen (EAKR)	4,025	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	4,025	1,041	0,000	0,000	1,041	0,000	0,000	0,000	0,000	5,066	0,000
EAKR	2,013	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2,013	0,521	0,000	0,000	0,521	0,000	0,000	0,000	0,000	2,533	0,000
Valtio	1,609	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1,609	0,290	0,000	0,000	0,290	0,000	0,000	0,000	0,000	1,900	0,000
Kunta	0,403	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,403	0,230	0,000	0,000	0,230	0,000	0,000	0,000	0,000	0,633	0,000
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TL 2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	2,072	0,600	0,000	0,000	0,000	0,000	2,672	2,664	0,000	0,000	2,664	0,000	0,000	0,000	0,000	5,336	0,000
EAKR	1,036	0,300	0,000	0,000	0,000	0,000	1,336	1,332	0,000	0,000	1,332	0,000	0,000	0,000	0,000	2,668	0,000
Valtio	0,777	0,225	0,000	0,000	0,000	0,000	1,002	0,999	0,000	0,000	0,999	0,000	0,000	0,000	0,000	2,001	0,000
Kunta	0,259	0,075	0,000	0,000	0,000	0,000	0,334	0,333	0,000	0,000	0,333	0,000	0,000	0,000	0,000	0,667	0,000
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TL 3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)		2,404	0,000	0,000	0,000	0,000	2,404									2,404	0,000
ESR		1,202	0,000	0,000	0,000	0,000	1,202									1,202	0,000
Valtio		0,902	0,000	0,000	0,000	0,000	0,902									0,902	0,000
Kunta		0,300	0,000	0,000	0,000	0,000	0,300									0,300	0,000
Muu julkinen		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000									0,000	0,000
TL 4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)		1,558	0,000	0,000	0,000	0,000	1,558									1,558	0,000
ESR		0,779	0,000	0,000	0,000	0,000	0,779									0,779	0,000
Valtio		0,584	0,000	0,000	0,000	0,000	0,584									0,584	0,000
Kunta		0,195	0,000	0,000	0,000	0,000	0,195									0,195	0,000
Muu julkinen		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000									0,000	0,000
TL 5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)		0,924	0,000	0,000	0,000	0,000	0,924									0,924	0,000
ESR		0,462	0,000	0,000	0,000	0,000	0,462									0,462	0,000
Valtio		0,346	0,000	0,000	0,000	0,000	0,346									0,346	0,000
Kunta		0,116	0,000	0,000	0,000	0,000	0,116									0,116	0,000
Muu julkinen		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000									0,000	0,000
Kohdentamattomat EAKR						0,000	0,000				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR						0,000	0,000				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Valtio						0,000	0,000				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kunta						0,000	0,000				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Muu julkinen						0,000	0,000				0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kohdentamattomat ESR						0,000	0,000									0,000	0,000
ESR						0,000	0,000									0,000	0,000
Valtio						0,000	0,000									0,000	0,000
Kunta						0,000	0,000									0,000	0,000
Muu julkinen						0,000	0,000									0,000	0,000
KAIKKI YHTEENSÄ	6,097	5,486	0,000	0,000	0,000	0,000	11,583	3,705	0,000	0,000	3,705	0,000	0,000	0,000	0,000	15,288	0,000
EU	3,049	2,743	0,000	0,000	0,000	0,000	5,792	1,853	0,000	0,000	1,853	0,000	0,000	0,000	0,000	7,644	0,000
Valtio	2,386	2,057	0,000	0,000	0,000	0,000	4,443	1,289	0,000	0,000	1,289	0,000	0,000	0,000	0,000	5,733	0,000
Kunta	0,662	0,686	0,000	0,000	0,000	0,000	1,348	0,563	0,000	0,000	0,563	0,000	0,000	0,000	0,000	1,911	0,000
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EAKR YHTEENSÄ	6,097	0,600	0,000	0,000	0,000	0,000	6,697	3,705	0,000	0,000	3,705	0,000	0,000	0,000	0,000	10,402	0,000
EU	3,049	0,300	0,000	0,000	0,000	0,000	3,349	1,853	0,000	0,000	1,853	0,000	0,000	0,000	0,000	5,201	0,000
Valtio	2,386	0,225	0,000	0,000	0,000	0,000	2,611	1,289	0,000	0,000	1,289	0,000	0,000	0,000	0,000	3,901	0,000
Kunta	0,662	0,075	0,000	0,000	0,000	0,000	0,737	0,563	0,000	0,000	0,563	0,000	0,000	0,000	0,000	1,300	0,000
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
ESR YHTEENSÄ		4,886	0,000	0,000	0,000	0,000	4,886									4,886	0,000
EU		2,443	0,000	0,000	0,000	0,000	2,443									2,443	0,000
Valtio		1,832	0,000	0,000	0,000	0,000	1,832									1,832	0,000
Kunta		0,611	0,000	0,000	0,000	0,000	0,611									0,611	0,000
Muu julkinen		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000									0,000	0,000

Taulukko täytetään soveltuvin osin erikseen vuosille 2015 ja 2016

VAIN VALKOISELLA POHJALLA O:LLA MERKITYYHIIN SOLUIHIIN VOI TÄYTTÄÄ LUKUJA

LIITE 1

2016

Kainuu															
IP															
RR-ELY		Kansalaistoim	Kestävä kaup.	Kohdenta-	RR-ELY	Maakunnan liitto	Kansalaistoim	Kohdenta-	Maakunnan liitto	Tekes	Kohdenta-	Tekes	YHTEENSÄ	Kohdentamattomat	
Yritystuet Tuki 2	EURA 2014	kehittäminen	kehittäminen	maton	yhteensä		kehittäminen	maton	yhteensä		maton	yhteensä		yhteensä	
3,945	0,000	0,000		0,000	3,945	0,955	0,000	0,000	0,955	0,000	0,000	0,000	4,900	0,000	
1,973	0,000	0,000		0,000	1,973	0,477	0,000	0,000	0,477	0,000	0,000	0,000	2,450	0,000	
1,579	0,000	0,000		0,000	1,579	0,259	0,000	0,000	0,259	0,000	0,000	0,000	1,838	0,000	
0,393	0,000	0,000		0,000	0,393	0,220	0,000	0,000	0,220	0,000	0,000	0,000	0,613	0,000	
0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
1,991	0,600	0,000		0,000	2,591	2,571	0,000	0,000	2,571	0,000	0,000	0,000	5,162	0,000	
0,996	0,300	0,000		0,000	1,296	1,286	0,000	0,000	1,286	0,000	0,000	0,000	2,581	0,000	
0,747	0,225	0,000		0,000	0,972	0,964	0,000	0,000	0,964	0,000	0,000	0,000	1,936	0,000	
0,249	0,075	0,000		0,000	0,324	0,321	0,000	0,000	0,321	0,000	0,000	0,000	0,645	0,000	
0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
	2,270	0,000	0,000	0,000	2,270								2,270	0,000	
	1,135	0,000	0,000	0,000	1,135								1,135	0,000	
	0,851	0,000	0,000	0,000	0,851								0,851	0,000	
	0,284	0,000	0,000	0,000	0,284								0,284	0,000	
	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000								0,000	0,000	
	1,526	0,000	0,000	0,000	1,526								1,526	0,000	
	0,763	0,000	0,000	0,000	0,763								0,763	0,000	
	0,572	0,000	0,000	0,000	0,572								0,572	0,000	
	0,191	0,000	0,000	0,000	0,191								0,191	0,000	
	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000								0,000	0,000	
	0,914	0,000	0,000	0,000	0,914								0,914	0,000	
	0,457	0,000	0,000	0,000	0,457								0,457	0,000	
	0,343	0,000	0,000	0,000	0,343								0,343	0,000	
	0,114	0,000	0,000	0,000	0,114								0,114	0,000	
	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000								0,000	0,000	
				0,000	0,000			0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	
				0,000	0,000			0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	
				0,000	0,000			0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	
				0,000	0,000			0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	
				0,000	0,000			0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	
				0,000	0,000			0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	
				0,000	0,000			0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	
				0,000	0,000			0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	
				0,000	0,000			0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	
5,936	5,310	0,000	0,000	0,000	11,246	3,526	0,000	0,000	3,526	0,000	0,000	0,000	14,772	0,000	
2,968	2,655	0,000	0,000	0,000	5,623	1,763	0,000	0,000	1,763	0,000	0,000	0,000	7,386	0,000	
2,326	1,991	0,000	0,000	0,000	4,317	1,223	0,000	0,000	1,223	0,000	0,000	0,000	5,540	0,000	
0,642	0,664	0,000	0,000	0,000	1,306	0,541	0,000	0,000	0,541	0,000	0,000	0,000	1,847	0,000	
0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
5,936	0,600	0,000		0,000	6,536	3,526	0,000	0,000	3,526	0,000	0,000	0,000	10,062	0,000	
2,968	0,300	0,000		0,000	3,268	1,763	0,000	0,000	1,763	0,000	0,000	0,000	5,031	0,000	
2,326	0,225	0,000		0,000	2,551	1,223	0,000	0,000	1,223	0,000	0,000	0,000	3,774	0,000	
0,642	0,075	0,000		0,000	0,717	0,541	0,000	0,000	0,541	0,000	0,000	0,000	1,258	0,000	
0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
	4,710	0,000	0,000	0,000	4,710								4,710	0,000	
	2,355	0,000	0,000	0,000	2,355								2,355	0,000	
	1,766	0,000	0,000	0,000	1,766								1,766	0,000	
	0,589	0,000	0,000	0,000	0,589								0,589	0,000	
	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000								0,000	0,000	

LIITE 2: Ensisijaiset rahoitusmuodot ja vastuutahot toimintalinjoittain

TL 1: Elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä

Rahoitus: Valtio- ja kuntasektorin budjettirahoitus, (Maakunnan kehittämisasiä), Finnvera, Tekes, Sitra, yksityinen, ESR, EAKR, maaseuturahoasto, EMKR, CBC

Vastuutahot alueella: Kunnat, kuntayhtymät, yliopistokeskus, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Kainuun Etu, Measurepolis Development, Luonnonvarakeskus ja urheiluakatemia sekä muut kehitysorganisaatiot, yritykset, ELY-keskus, järjestöt ja yhdistykset, Tekes, Leader ja kalaleader -toimintaryhmät.

Vastuuhallinnonalat: TEM, MMM, OKM

TL 2: Saavutettava, toimivien palvelujen ja hyvän ympäristön sekä yhteistyön Kainuu

Rahoitus: Valtio- ja kuntasektorin budjettirahoitus, (Maakunnan kehittämisasiä); ESR, EAKR, maaseuturahoasto, CBC

Vastuutahot alueella: Kunnat, kuntayhtymät ja kehitysorganisaatiot, Liikennevirasto, Maanmittauslaitos, yritykset, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset, järjestöt ja yhdistykset, Leader-toimintaryhmät **Yhteistyöelimiä:** Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto ja kv. järjestöt ja verkostot

Vastuuhallinnonalat: YM, TEM, MMM, OKM, SM

TL 3: Hyvinvoiva Kainuu

Rahoitus: Valtio- ja kuntasektorin budjettirahoitus, (Maakunnan kehittämisasiä), ESR, EAKR, KASTEohjelma, Maaseuturahoasto, Raha-automaattiyhdistys, CBC, muut kansalliset ja kansainväliset rahoitusohjelmat

Vastuutahot alueella: Kunnat, kuntayhtymät ja kehitysorganisaatiot, yritykset, osuuskunnat, ELY-keskus, järjestöt ja yhdistykset, työmarkkinajärjestöt, Leader-toimintaryhmät

Vastuuhallinnonalat: STM, TEM, OKM, SM, MMM, VM

TL 4: Kainuu-kuva

Rahoitus: Valtio- ja kuntasektorin budjettirahoitus, (Maakunnan kehittämisasiä); ESR, EAKR, maaseuturahoasto, CBC, kulttuurirahastot, säätiöt, yksityiset

Vastuutahot alueella: Kunnat, kuntayhtymät ja kehitysorganisaatiot, ELY-keskus, järjestöt ja maakunnalliset yhdistykset, Leader-toimintaryhmät.

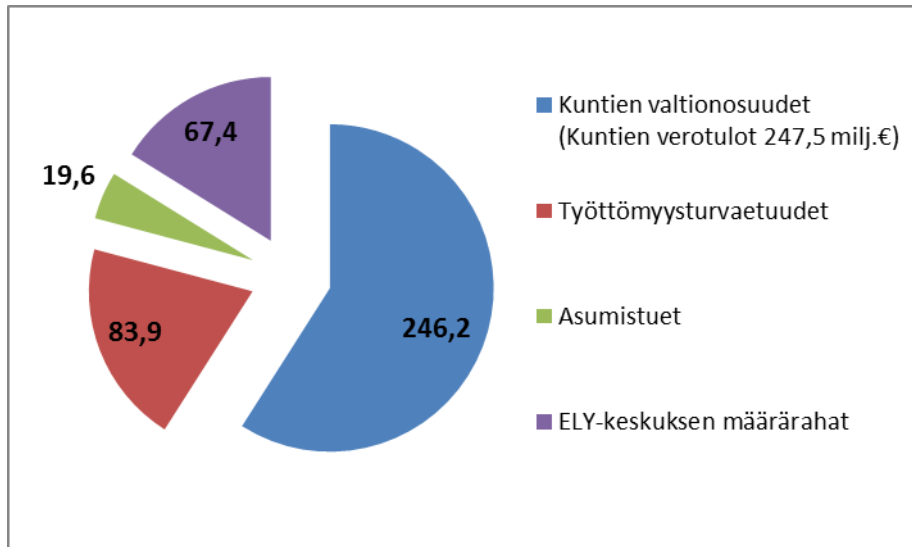
Vastuuhallinnonalat: YM, OKM, SM, MMM

LIITE 3: Kainuun älykkään erikoistumisen valinnat vuosille 2014–2017

KAINUUN ÄLYKKÄÄN ERIKOISTUMISEN PAINOTUKSET		
ICT JA TIETOJÄRJESTELMÄT <ul style="list-style-type: none">• MITTAUSTEKNIikka• PELIT JA SIMULAATTORIT• DATA-CENTER TOIMINTA	LUONNONVARAT <ul style="list-style-type: none">• KAIVANNAISALA<ul style="list-style-type: none">➤ Green mining➤ Prosessi- ja ympäristö-sovellukset• BIOTALOUS<ul style="list-style-type: none">➤ Biojalostus➤ Bioenergia➤ Puutuoteteollisuus /puurakentaminen	TERVEYS JA HYVINVOINTI <ul style="list-style-type: none">• AKTIVITEETTI-MATKAILU• RAVITSEMUS-, TERVEYS- JA LIIKUNTAINNOVAATIOT
PELITEKNOLOGIA (pelien hyötysovellukset) JA SIMULAATTORIT		
KONE- JA METALLITEOLLISUUDEN UUDET RATKAISUT JA SOVELLUKSET		
BIOTALOUDEN UUDET RATKAISUT JA SOVELLUKSET		
INVESTOINTEJA, YRITYKSIÄ, OSAAMISTA JA TEKNOLOGIAA ALUEELLE		

LIITE 4: Kainuun rahoituksesta...

Kaavio: Kainuuseen tulleesta valtion rahoituksesta vuonna 2013 milj.€

Kaavio: Arvonlisäys, brutto perushintaan v. 2011 ja kuntien verotulot v. 2012 milj.€

